

**Obrazac za dostavu primjedbi na prijedlog
Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava**

OBRAZAC SUDJELOVANJA U SAVJETOVANJU SA ZAJNTERESIRANOM JAVNOŠĆU	
Naziv prijedloga propisa ili akta	<i>Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava</i>
Naziv tijela nadležnog za izradu prijedloga	<i>Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.</i>
Naziv, odnosno ime i prezime predstavnika zainteresirane javnosti	HRVATSKI OPERATOR TRŽIŠTA ENERGIJE d.o.o.
Adresa predstavnika zainteresirane javnosti	Ulica grada Vukovara 284, 10 000 Zagreb
Ime i prezime osobe (ili osoba) koja je sastavljala primjedbe ili osobe ovlaštene za predstavljanje predstavnika zainteresirane javnosti	Luka Pehar
Interes, odnosno kategorija i brojnost korisnika koje predstavljate	Operator tržišta električne energije i voditelj EKO bilančne grupe
Suglasnost za objavljivanje ovih primjedbi i prijedloga s nazivom predstavnika zainteresirane javnosti ili anonimno (upisati + ispred izabrane opcije)	+ <i>Objava s nazivom predstavnika zainteresirane javnosti</i>
	<i>Anonimna objava</i>
Datum izrade:	25.10.2019

(potpis ovlaštene osobe)

Napomene:

1. U nastavku ovog obrasca upisuju se načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta te primjedbe i prijedlozi za pojedine članke. Tablice se mogu slobodno proširivati.

Načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta

Potrebno je navoditi na koliko decimalnih mjesta se zaokružuju iznosi u MWh kroz cijela POUUES kao što je navedeno u članku 31. stavku 7.
Ili dodati članak koji određuje da svi iznosi koji su u MWh moraju biti zaokruženi na tri decimale.

Izraz internetske stranice promijeniti u mrežne stranice.

Svugdje gdje se navodi obaveza dostave prvog i drugog obračuna odstupanja dodati i obvezu dostave Agenciji.

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga Pravila s obrazloženjem, odnosno podlogama

Članak 1.	
Članak 2.	
Članak 3.	
Članak 4.	
Članak 5.	
Članak 6.	
Članak 7.	
Članak 8.	
Članak 9.	
Članak 10.	
Članak 11.	
Članak 12.	
Članak 13.	
Članak 14.	
Članak 15.	
Članak 16.	
Članak 17.	
Članak 18.	
Članak 19.	
Članak 20.	
Članak 21.	
Članak 22.	Dodati i operatora distribucijskog sustava u stavak 5.
Članak 23.	
Članak 24.	

Članak 25.	
Članak 26.	U stavku 4. je nepotrebno ponovno definirati tržišnu poziciju s obzirom na to da je već definirana u članku 24. stavku 1.
Članak 27.	Odredba iz stavka 2. mora glasiti isto kao odredba iz stavka 1. tj ista odredba mora biti za ODS i OPS s obzirom na to da se za oba operatora sustava obračuna odstupanje gubitaka.
Članak 28.	<p>Stavak 2. na točkama razdvajanja s prijenosnim mrežama susjednih operatora prijenosnih sustava i na obračunskim mjernim mjestima korisnika mreže na prijenosnoj mreži.</p> <p>Možda bi bilo bolje raspisati na sljedeći način:</p> <p>Ostvarenje bilančne grupe operatora prijenosnog sustava u prvom (mjesečnom) obračunu odstupanja izračunava se za svaki obračunski interval kao razlika između ukupno predane električne energije iz prijenosne mreže i ukupno preuzete električne energije u prijenosnu mrežu, koja se iz/u prijenosnu mrežu predaje odnosno preuzima na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • točkama razdvajanja s distribucijskom mrežom, • točkama razdvajanja s prijenosnim mrežama susjednih operatora prijenosnih sustava i • na obračunskim mjernim mjestima korisnika mreže na prijenosnoj mreži.
Članak 29.	
Članak 30.	<p>Stavak 3. Nejasna odredba. Da li se koristi suma svih mjesečnih ostvarenja korištenih u drugim, informativnom, obračunu odstupanja ili HEP-ODS dostavlja godišnje ostvarenje gubitaka.</p> <p>Stavak 5. Potrebno je isto raspisati i za HOPS gubitke: Odstupanja pojedinih bilančnih grupa u drugom (godišnjem) obračunu odstupanja izračunava operator tržišta električne energije temeljem podataka o ostvarenjima članova bilančnih grupa i podataka o ostvarenju gubitaka u distribucijskoj i prijenosnoj mreži dostavljenim od operatora distribucijskog sustava i operatora prijenosnog sustava.</p> <p>Stavak 9. Zašto posebna formula za odstupanje HEP-ODS-a?</p>
Članak 31.	<p>Potrebno je dodati stavak u koje će se raspisati rok dostave ostvarenja članova bilančnih grupa i za drugi, informativni obračun odstupanja: Rok za dostavu podataka o ostvarenjima članova bilančnih grupa u drugom, informativnom obračunu odstupanja je 20. dan u mjesecu koji slijedi nakon obračunskog razdoblja na koje se podaci odnose.</p> <p>Stavak 6. Ostvarenje gubitaka u distribucijskoj mreži za potrebe drugog (godišnjeg) obračuna odstupanja izračunava operator distribucijskog sustava u skladu s pravilima primjene nadomjesnih krivulja opterećenja i smatraju se preuzetom električnom energijom u smislu članka 26. stavka 9. ovih Pravila.</p> <p>Potrebno dodati stavak: Operator prijenosnog sustava dužan je operatoru tržišta dostaviti podatke o odstupanju sustava u skladu s člankom 16. stavkom 2. i o angažiranoj energiji za uravnoteženje sustava u skladu s člankom 17. stavkom 3. s pripadajućim cijenama angažirane energije uravnoteženja.</p> <p>Potrebno dodati stavak koji opisuje na koji način operator prijenosnog sustava operatoru tržišta dostavlja navedene podatke.</p>
Članak 32.	<p>Stavak 5. Prijedlog dodatka:</p>

Cijene (DA i ID) iz ovog stavka operator tržišta električne energije dužan je objavljivati na svojim mrežnim stranicama najkasnije do petog radnog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka svakog obračunskog razdoblja.

Stavak 5. i 6.

U uvjetima za određivanje cijene $C_{EU,i}$ potrebno je zamijeniti E_{URukp+} s ukupno aktiviranom pozitivnom energijom uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije $E_{aFRR+} + E_{mFRR+}$, odnosno E_{URukp-} s $E_{aFRR-} + E_{mFRR-}$. Postoji vjerojatnost da u obračunskom intervalu ne bude aktivirana ni pozitivna ni negativna energija uravnoteženja iz FRR, a operator prijenosnog sustava osigura energiju uravnoteženja na tržištu električne energije ili preko ugovora s drugim operatorima prijenosnog sustava, pa bi prema postojećim uvjetima jedinstvena cijena odstupanja bila 0.

Prijedlog izmjene za stavak 5. i stavak 6.

Uzimajući u obzir nisku likvidnost CROPEX intraday tržišta te utjecaj SIDC na likvidnost CROPEX intraday, da bi se izbjegla mogućnost manipuliranja cijenama na unutardnevnom tržištu te konačno i na manipulaciju jedinstvene cijene odstupanja $C_{L,i}$ umjesto $C_{CROPEXID,i}$ predlažemo staviti uvjet da se $C_{CROPEXID,i}$ koristi ako je volumen trgovine na CROPEX intraday u prethodnom mjesecu bio 5% volumena na CROPEX DAM.

Dodatno predlažemo brisanje cijene s dan unaprijed tržišta CROPEX-a iz formule, budući da je isto nepotrebno jer bilančne grupe mogu namjerno odstupati u slučaju povoljnih cijena samo na unutardnevnom tržištu.

Stavak 10.

Vrijednost p za svako obračunsko razdoblje operator tržišta električne energije dužan je objavljivati bez odlaganja na svojim mrežnim stranicama.

Potrebno dodati na koliko decimalnih mjesta se zaokružuje p . Predlažemo na najmanje tri decimalna mjesta.

HROTE je izradio izračun koeficijenata financijske neutralnosti prema navedenoj formuli za razdoblje od siječnja do rujna 2019. godine. Dobiveni koeficijenti ne predstavljaju financijsku neutralnost operatora prijenosnog sustava, stoga smatramo da je potrebno revidirati postojeću formulu kako bi taj koeficijent bio precizniji.

Predlažemo formulu prema kojoj se dobije najrealniji koeficijent financijske neutralnosti:

$$p = \frac{T_{EU} - C_{1-} \cdot \sum_{n=1}^N \Delta E_{BG-,n} + C_{1+} \cdot \sum_{n=1}^N \Delta E_{BG+,n}}{C_{1-} \cdot \sum_{n=1}^N \Delta E_{BG-,n} + C_{1+} \cdot \sum_{n=1}^N \Delta E_{BG+,n}}$$

$$C_{1-} = \frac{\sum_{n=1}^N (\Delta E_{BG-,n} \cdot C_{1,n})}{\sum_{n=1}^N \Delta E_{BG-,n}}$$

$$C_{1+} = \frac{\sum_{n=1}^N (\Delta E_{BG+,n} \cdot C_{1,n})}{\sum_{n=1}^N \Delta E_{BG+,n}}$$

gdje je:

T_{EU} – Ukupni trošak energije za uravnoteženje

ΔE_{BG-} - Odstupanje bilančnih grupa u apsolutnom iznosu kada je regulacijsko područje odstupalo u negativnom smjeru u obračunskom intervalu

C_{1-} - Prosječna ponderirana jedinstvena cijena odstupanja uz koeficijent financijske neutralnosti jednak nuli, kada je regulacijsko područje odstupalo u negativnom smjeru u obračunskom razdoblju

ΔE_{BG+} - Odstupanje bilančnih grupa kada je regulacijsko područje odstupalo u pozitivnom smjeru u obračunskom intervalu

C_{1+} - Prosječna ponderirana jedinstvena cijena odstupanja uz koeficijent financijske neutralnosti jednak nuli, kada je regulacijsko područje odstupalo u pozitivnom smjeru u obračunskom razdoblju

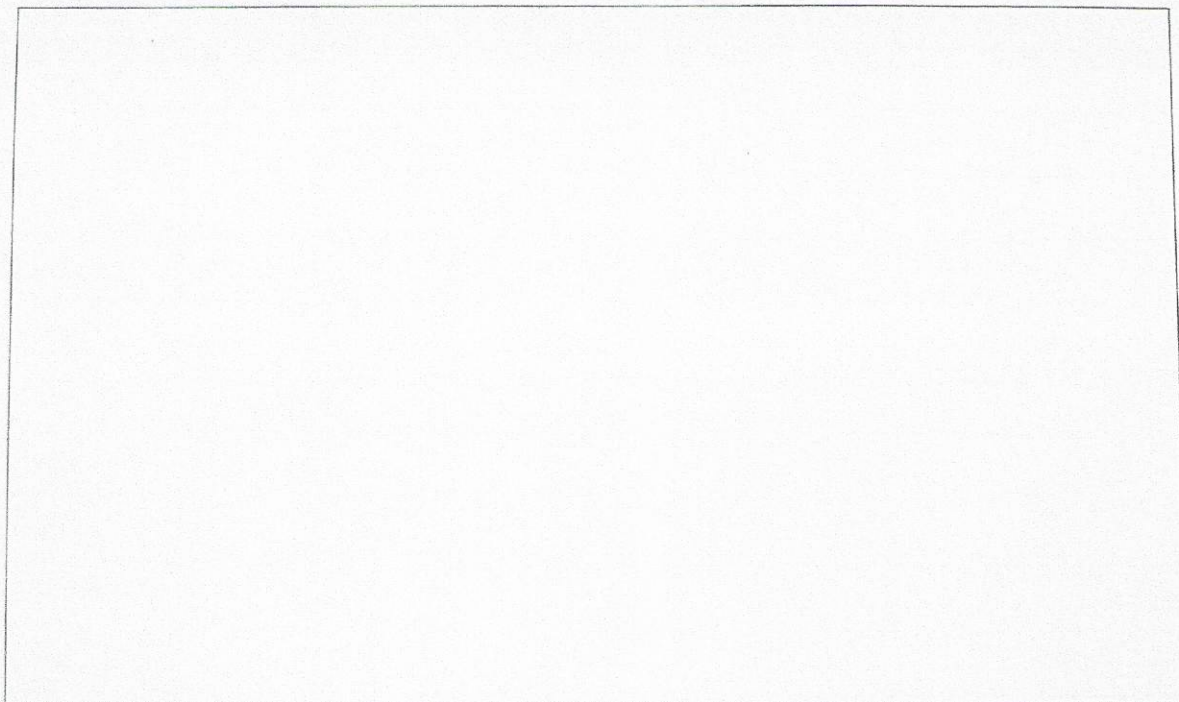
	<p>$C_{1,n}$ – Jedinstvena cijena odstupanja uz koeficijent financijske neutralnosti jednak nuli</p> <p>Ispravak stavka 11.: Nije jasno na koju točno cijenu se odnosi. Iznimno od stavka 10. ovoga članka, u slučaju pojave negativne jedinstvene cijene odstupanja u obračunskom intervalu „i“, u tom obračunskom intervalu vrijednost koeficijenta financijske neutralnosti jednaka je nuli.</p>
Članak 33.	<p>Potrebno je dodati obvezu ODS-u da HROTE-u dostavlja $E_{ODS,i}$</p> <p>Prijedlog: $E_{ODS,i}$ – vrijednosti krivulje opterećenja distribucijskog sustava iz članka 8. stavka 1. Pravila primjene nadomjesnih krivulja opterećenja u obračunskom intervalu „i“ u MWh koju operator distribucijskog sustava dostavlja operatoru tržišta do 20. dan u mjesecu koji slijedi nakon obračunskog razdoblja na koje se vrijednosti krivulje opterećenja distribucijskog sustava odnose.</p> <p>Cijenu ($C_{2,j}$) iz ovog stavka operator tržišta električne energije dužan je objavljivati na svojim mrežnim stranicama najkasnije do 21. dana u mjesecu koji slijedi nakon obračunskog razdoblja.</p> <p>Također, kod definicije $E_{ODS,i}$ potrebno je navesti da je interval 15-min, tj. 1 sat u prijelaznom razdoblju, jer prema predloženoj definiciji $E_{ODS,i}$ je nejasno o kojem se intervalu radi kod izračuna $C_{2,j}$.</p>
Članak 34.	
Članak 35.	<p>U st.4. propisan je rok do 21. siječnja u godini koja slijedi nakon obračunskog razdoblja u kojem je operator tržišta obavezan dostaviti svim voditeljima bilančnih grupa i operatoru prijenosnog sustava drugi(godišnji) informativni obračun odstupanja, dok je u st. 5. propisano da je operator tržišta dužan najkasnije do 13. veljače u godini koja slijedi nakon obračunskog razdoblja na koje se obračun odnosi dostaviti svim voditeljima bilančnih grupa i operatoru prijenosnog sustava drugi godišnji konačni obračun odstupanja.</p> <p>Prijedlog je da se kao rok iz stavka 4. odredi raniji datum ili da se kao rok iz stavka 5. odredi kasniji datum, budući da bi operator tržišta mogao biti u nemogućnosti ispuniti svoju obvezu iz st.5. u propisanom roku, s obzirom na opće pravilo o računanju rokova.</p>
Članak 36.	
Članak 37.	<p>U stavku 4. treba navesti da je operator tržišta ovlašten odbaciti prigovor i u slučaju kada je nedopušten, nepravodoban i izjavljen od neovlaštene osobe.</p> <p>U stavku 5. nije propisano koja je posljedica te na koji način će postupiti operator tržišta u slučaju kada operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava ne izvrše obvezu propisanu ovim stavkom ili je ne izvrše u propisanom roku.</p> <p>U stavku 11. višak zagrada ovlašten je uložiti prigovor) na primjenu....</p>
Članak 38.	
Članak 39.	
Članak 40.	
Članak 41.	
Članak 42.	
Članak 43.	

Članak 44.	
------------	--

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga Priloga 1. Pravila s obrazloženjem, odnosno podlogama

Članak 1.	
Članak 2.	<p>Stavak 2.</p> <p>Prijedlog:</p> <p>U slučaju nedostupnosti cijene $CROPEX_{DA,i}$ u prethodnom obračunskom razdoblju, operator tržišta električne energije dužan je $C_{ur,i}$ iz stavka 2. ovog članka objaviti na svojim mrežnim stranicama najkasnije do petog radnog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka obračunskog razdoblja.</p>
Članak 3.	<p>Krivi predznak mFRR negativna</p> $C_{mFRR-,i} = C_{ur,i} - k_{mFRR+} \cdot C_{ur,i} $

Načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga Pravila s obrazloženjem, odnosno podlogama

Članak 1.	
Članak 2.	
Članak 3.	
Članak 4.	
Članak 5.	
Članak 6.	
Članak 7.	
Članak 8.	
Članak 9.	
Članak 10.	
Članak 11.	
Članak 12.	
Članak 13.	
Članak 14.	
Članak 15.	
Članak 16.	
Članak 17.	
Članak 18.	
Članak 19.	
Članak 20.	
Članak 21.	
Članak 22.	
Članak 23.	
Članak 24.	
Članak 25.	

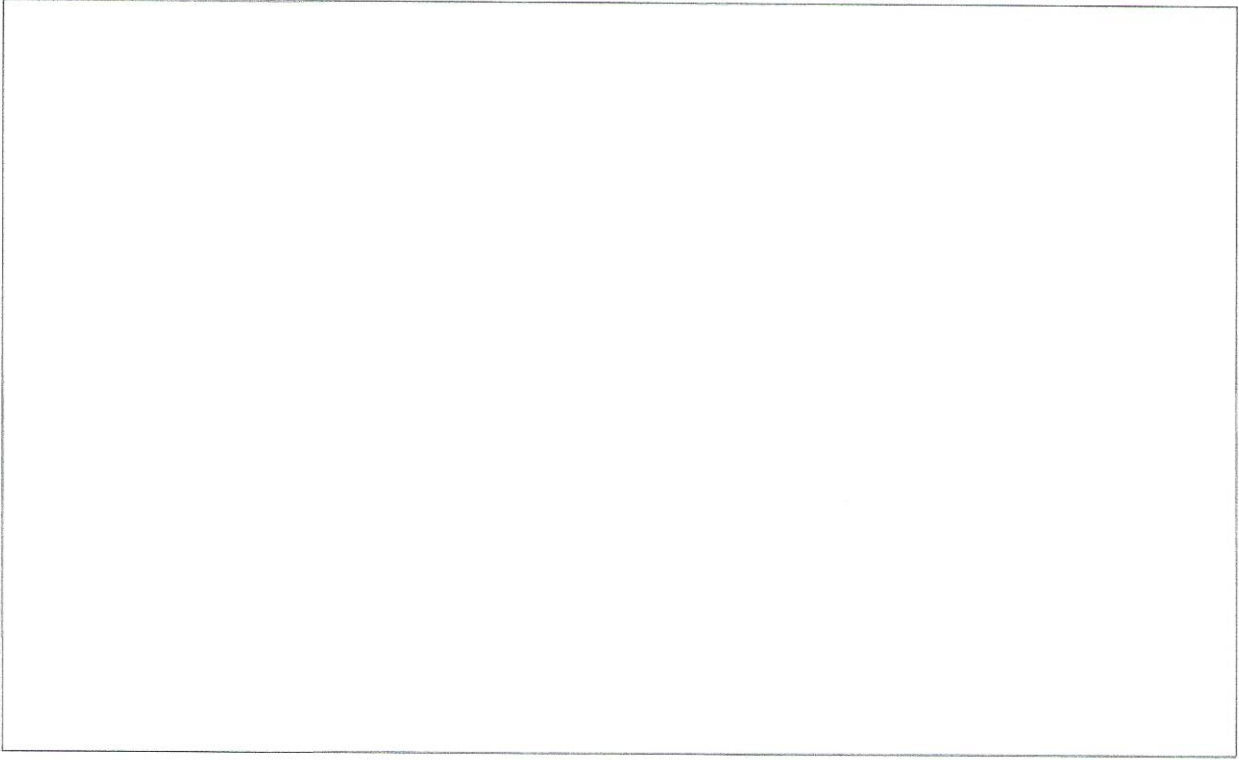
Članak 26.	
Članak 27.	
Članak 28.	
Članak 29.	
Članak 30.	
Članak 31.	
Članak 32.	<p>U novim Pravilima o uravnoteženju elektroenergetskog sustava uvedena je nova komponenta financijske neutralnosti kroz koeficijent financijske neutralnost (p) u svrhu osiguravanja financijske neutralnosti operatora prijenosnog sustava i s ciljem nadoknade stvarnih troškova energije za uravnoteženja sustava na razini obračunskog razdoblja.</p> <p>U cilju osiguravanju financijske neutralnosti operatora prijenosnog sustava, molimo da se također definira i raspodjela preostalih financijskih sredstava u slučaju kada je Ukupni trošak energije za uravnoteženja manji od Ukupnih financijskih obaveza voditelja bilančnih grupa.</p> <p>Prijedlog je da se u slučaju negativne razlike između Ukupnog trošak energije za uravnoteženja i Ukupnih financijskih obaveza voditelja bilančnih grupa, ostvareni dodatni financijski prihod raspodjeli između svih voditelja bilančnih skupina čija su satna odstupanja bila suprotnog predznaka od predznaka ukupnog satnog odstupanja po postotnom udjelu na razini obračunskog razdoblja.</p>
Članak 33.	
Članak 34.	
Članak 35.	
Članak 36.	
Članak 37.	
Članak 38.	<p>Prema članku 16. Operator prijenosnog sustava mjeri i bilježi količine energije za uravnoteženje, kao i odstupanje sustava na točkama razdvajanja sa susjednim operatorima prijenosnih sustava.</p> <p>Temeljem evidentiranih količina angažirane energije za uravnoteženje i jediničnih cijena energije za uravnoteženje sustava u svakom obračunskom intervalu operator prijenosnog sustava izračunava za obračunsko razdoblje ukupno odstupanje sustava te angažiranu energiju za uravnoteženje sustava po obračunskim intervalima i financijsku obvezu operatora prijenosnog sustava za obračunatu energiju za uravnoteženje po obračunskim intervalima.</p> <p>Molimo da se definiraju rokovi i način/mjesto objave aktivirane pozitivne i negativne energije uravnoteženja iz rezervi u obračunskom intervalu „i“.</p> <p>Prijedlog je da se aktivirane količine objavljuju na dnevnoj razini te da budu javno dostupne svim voditeljima bilančnih grupa na koje direktno utječu ostvareni podaci.</p>
Članak 39.	
Članak 40.	
Članak 41.	
Članak 42.	
Članak 43.	

Članak 44.	
------------	--

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga Priloga 1. Pravila s obrazloženjem, odnosno podlogama

Članak 1.	
Članak 2.	
Članak 3.	

Načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga Pravila s obrazloženjem, odnosno podlogama

Članak 1.	
Članak 2.	
Članak 3.	
Članak 4.	
Članak 5.	
Članak 6.	
Članak 7.	
Članak 8.	
Članak 9.	
Članak 10.	
Članak 11.	
Članak 12.	<p>Operator prijenosnog sustava bi trebao imati obvezu objavljivanja svih aktiviranih ponuda energije uravnoteženja na ENTSO-e platformi dokle god ne zažive europske platforme za razmjenu standardnih proizvoda za uravnoteženje.</p> <p>Također smo mišljenja da bi operator prijenosnog sustava trebao imati obvezu objavljivanja ukupnog financijskog troška uravnoteženja sustava u pojedinom obračunskom razdoblju te ukupnog troška svih bilančnih grupa odgovornih za odstupanje.</p>
Članak 13.	
Članak 14.	
Članak 15.	
Članak 16.	
Članak 17.	
Članak 18.	
Članak 19.	
Članak 20.	
Članak 21.	
Članak 22.	

Članak 23.	
Članak 24.	
Članak 25.	
Članak 26.	
Članak 27.	
Članak 28.	
Članak 29.	
Članak 30.	
Članak 31.	
Članak 32.	<p>Stavak 5 i 6: S obzirom da CROPEX Intraday market nema dovoljnu likvidnost te se samim time nalazi pod utjecajem 2-3 najveća igrača na burzi električne energije RWE Energija se protivi korištenju CROPEX Intraday cijene u formuli za izračun jedinstve cijene odstupanja Cr,i. Isto tako po dolasku XBID-a koji bi trebao povećati likvidnost Intraday marketa smatramo da Intraday cijena neće ići u korist opskrbljivačima jer će u slučaju kada je sustav kratak cijena biti u većini slučajeva veća od DaH cijene te u slučaju kada je sustav dug Intraday cijena će biti u većini slučajeva niža od DaH cijene.</p> <p>Koeficijent financijske neutralnosti ima širok spektar kretanja, između 0 i 1 kojim se u pojedinim (iznimnim) slučajevima može utjecati na financijski rezultat pojedinog tržišnog sudionika čak i ako on nije bio taj koji je uzrokovao veliko odstupanje u sustavu. RWE Energija smatra da bi isti trebalo ograničiti na neku nižu vrijednost (npr. 0,2) što potkrepljuje i činjenica da na privih 9 mjeseci 2019. godine niti jedan mjesec faktor „p“ nije bio viši od 0,12.</p> <p>Stavak 9: Navedeni članak treba preformulirati te izmijeniti na način da će se za cijenu $C_{CROPEX,DA,i}$ u slučaju privremene nedostupnosti koristiti zadnja vrijednost cijene električne energije dan unaprijed na Hrvatskoj burzi električne energije d.o.o. poštujući pravilo karaktrističnog dana u tjednu (radni dani: pon, uto, sri, čet, pet; vikend: sub=sub, ned=ned).</p>
Članak 33.	
Članak 34.	
Članak 35.	
Članak 36.	
Članak 37.	<p>Stavak 1. – Predlažemo izmjenu da glasi:</p> <p>(1) Izdani račun iz članka 36. ovih Pravila voditelj bilančne grupe može osporiti podnošenjem prigovora operatoru prijenosnog sustava u roku od osam (8) dana od dana izdavanja računa. Osim ako je operator prijenosnog sustava, prilikom izdavanja računa, temeljem obračuna odstupanja kojeg je izradio operator tržišta električne energije, pogrešno utvrdio financijsku obvezu voditelja bilančne grupe, a prigovor podnesen operatoru prijenosnog sustava iz bilo kojeg drugog razloga će se proslijediti operatoru tržišta električne energije na nadležno postupanje.</p>

	<p>Stavak 7. – Predlažemo izmjenu da glasi:</p> <p>(7) Prigovori iz stavka 2. ovoga članka koji se odnose na prvi (mjesečni) obračun odstupanja odgađaju dospijeće i izvršenje obveze podmirenja financijske obveze voditelja bilančne grupe prema izdanim računima do odluke operatora tržišta električne energije iz stavka 8. ovog članka ili rješenja Agencije po prigovoru iz stavka 11. ovog članka</p> <p>Iza stavka 9. dodati novi stavak 10.:</p> <p>(10) U slučaju odbijanja prigovora iz stavka 2. ovoga članka, operator tržišta električne energije dužan je u rješenju obrazložiti razloge odbijanja svakog pojedinog navoda u prigovoru te priložiti isprave kojima se dokazuje osnovanost za odbacivanje pojedinih navoda u prigovoru.</p> <p>Stavci 10., 11. i 12. postaju 11., 12. i 13.</p> <p>Stavak 10. postaje 11. i predlažemo izmjenu:</p> <p>(11) Na konačni obračun u drugom (godišnjem) obračunu odstupanja iz stavka 5. članka 35. ovih Pravila moguće je uložiti prigovor sukladno istoj proceduri kao i za prigovore iz stavka 1. i stavka 2. ovog članka .</p> <p>Stavak 12. postaje stavak 13. i glasi:</p> <p>(12) Podnošenje prigovora Agenciji na primjenu ovih Pravila odgađa dospijeće i izvršenje obveza voditelja bilančne grupe na plaćanje računa do donošenja odgovarajućeg rješenja.</p> <p>Obrazloženje:</p> <p>Predloženi tekst u biti se ni na koji način ne razlikuje od dosadašnjeg koji se u praksi pokazao kao potpuno neprovediv. Primjerice Agencija do danas nije donijela rješenje po prigovorima za siječanj 2017, kao ni studeni, prosinac i siječanj 2018. Hrote je odbio prigovor za siječanj 2017 s točno godinu dana zakašnjenja. Opskrbljivačima se striktno propisuje način i sadržaj prigovora dok je odbijanje istoga svodi na formulacije „Operator distribucijskog sustava očitovao se da su podatci točni“.</p> <p>Upitna je i pravna utemeljenost predloženog stavka 10. „Na konačni obračun u drugom (godišnjem) obračunu odstupanja iz stavka 5. članka 35. ovih Pravila nije moguće uložiti prigovor“ s obzirom da se isti temelji na mjesečnim obračunima za koje je postupak pri Agenciji ili Upravni spor mogu biti u tijeku.</p>
Članak 38.	
Članak 39.	
Članak 40.	
Članak 41.	
Članak 42.	
Članak 43.	
Članak 44.	

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga Priloga 1. Pravila s obrazloženjem, odnosno podlogama

Članak 1.	
Članak 2.	
Članak 3.	

**Obrazac za dostavu primjedbi na prijedlog
Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava**

OBRAZAC SUDJELOVANJA U SAVJETOVANJU SA ZAJNTERESIRANOM JAVNOŠĆU	
Naziv prijedloga propisa ili akta	<i>Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava</i>
Naziv tijela nadležnog za izradu prijedloga	<i>Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.</i>
Naziv, odnosno ime i prezime predstavnika zainteresirane javnosti	HEP d.d. HEP Proizvodnja d.o.o. HEP Trgovina d.o.o. HEP Opskrba d.o.o. HEP Elektra d.o.o.
Adresa predstavnika zainteresirane javnosti	Ulica grada Vukovara 37, Zagreb
Ime i prezime osobe (ili osoba) koja je sastavljala primjedbe ili osobe ovlaštene za predstavljanje predstavnika zainteresirane javnosti	Frane Barbarić
Interes, odnosno kategorija i brojnost korisnika koje predstavljate	
Suglasnost za objavljivanje ovih primjedbi i prijedloga s nazivom predstavnika zainteresirane javnosti ili anonimno (upisati + ispred izabrane opcije)	+ <i>Objava s nazivom predstavnika zainteresirane javnosti</i>
	<i>Anonimna objava</i>
Datum izrade:	4.11.2019.

(potpis ovlaštene osobe)

Napomene:

1. U nastavku ovog obrasca upisuju se načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta te primjedbe i prijedlozi za pojedine članke. Tablice se mogu slobodno proširivati.

Načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta

Pozdravlja se donošenje Pravila o uravnoteženju sustava usklađenih s Uredbom Komisije (EU) 2017/2195 od 23. studenog 2017. o uspostavljanju smjernica za električnu energiju uravnoteženja (dalje u tekstu: Uredba). Uredbom su propisana prava i obveze te model tržišta koji su širi od onog što se predlaže predloženim Pravilima o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (dalje u tekstu: Pravila), stoga ista ne mogu osiguravati provedbu cijele Uredbe i u tome je isto potrebno preformulirati. Predlaže se prilikom donošenja Pravila uzeti u obzir i odredbe Uredbe (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije koja stupa na snagu također 1. siječnja 2019., u onom dijelu koji propisuje prava i obveze vezane uz energiju uravnoteženja. Nadalje ukoliko ova Pravila predstavljaju uvjete i odredbe za uravnoteženje, ona moraju (eksplicite navedeno u Uredbi) obuhvaćati sve dijelove koji su propisani člankom 18., a ne neki drugi akt (Članak 5. Pravila) koji će biti naknadno donesen, a tiče se ove problematike. Znači da se ovim Pravilima ne osigurava u cijelosti provedba Uredbe.

Posebno napominjemo da sama ovlast na donošenje Pravila podredno metodologije sukladno članku 4. odnosno 30. predmetne Uredbe nužno ne sadržava i ovlast da se samim sadržajem donesenih Pravila/ metodologije mijenja tržišni model utvrđen pozitivnim zakonskim propisima primarno Zakonom o energiji i Zakonom o tržištu električne energije. U tom slučaju, ukoliko je tomu tako, HOPS kao predlagatelj i donositelj predmetnih Pravila koje sadržavaju i metodologiju izlazi iz okvira nadležnosti koja mu je dana predmetnom Uredbom, jer samim sadržajem Pravila tj. metodologije koju je ovlašten donijeti, nije ovlašten mijenjati pravila funkcioniranja tržišta koja izlaze iz okvira provedbe Uredbe Komisije, a utvrđena su drugim pozitivnim propisima. Članak 18.3c Uredbe također kaže da OPS mora uključivati druge dionike u postupak pripreme uvjeta i odredbi za uravnoteženje, prije javne rasprave.

Direktna primjena Uredbe u nacionalnom zakonodavstvu podrazumijeva i direktnu primjenu svih izraza i definicija kako piše u Uredbi. Stoga se predlaže korigirati sve definicije u Pravilima koje nisu usklađene. Primjerice tržišna pozicija može biti i planirana i ostvarena – u Pojmovniku se navodi samo kao planirana. Odstupanje je razlika između planirane tržišne pozicije i ostvarene tržišne pozicije. Sama tržišna pozicija je razlika između kupnje i prodaje. Agregator se ne pojavljuje u Uredbi, a niti u važećem nacionalnom zakonodavstvu vezanom uz tržište električne energije, stoga treba koristiti točnu definiciju iz Direktive (tako će naime biti transponirana i u nacionalne energetske zakone), ali i definirati njegovu ulogu kao novog subjekta na tržištu električne energije u RH (Izmjene i dopune Zakona o tržištu električne energije). Ukoliko istima nije propisana obveza uravnoteženja ovim Pravilima, nije potrebno niti definirati iste. Također subjekti koji sudjeluju u pružanju usluge odziva potrošnje nisu trenutno definirani kao energetske subjekti odnosno tržišni sudionici u nacionalnom zakonodavstvu, i ne znaju se njihova prava i obveze na tržištima (veleprodaja/maloprodaja). Za sada su oni krajnji kupci i ne mogu trgovati električnom energijom u skladu s nacionalnim zakonodavstvom. Pružanje navedene usluge temeljem članka 10. Zakona o tržištu električne energije može pružiti jedino proizvođač električne energije u skladu s Pravilima o uravnoteženju EES-a. Pružatelj usluge uravnoteženja može biti samo energetske subjekt, odnosno sudionik na tržištu (tako su definirani svi pojmovi vezani uz sudionike u Uredbi), a ne jedanput korisnik mreže, drugi put jedinica ili grupa postrojenja, koji naravno nemaju pravnu osobnost, a pa ne mogu kao takovi preuzimati odgovornost, odnosno prava i obveze.

Pravila ne mogu propisati da operatori vrše kupoprodaju električne energije za navedene potrebe isključivo po tržišnim odnosno komercijalnim uvjetima, jer su regulirane cijene propisane Metodologijama odnosno HERA odlučuje o otvaranju tržišta energije uravnoteženja i pomoćnih usluga (Članak 52. stavak 9. članak 39. stavak 10. ZOTEE), koje bi u tom slučaju trebale biti izvan snage. Stoga je kontradiktorno da operator trgovanjem osigurava usluge sustava po tržišnim načelima (Članak 28. ZOTEE), a istovremeno iste mora nabavljati prema reguliranim cijenama i uvjetima što mu bitno može utjecati na prihode, a time posljedično i na ostvarenje dobiti, i naravno buduće investicije u mrežu.

Predlaže se da svi sudionici na tržištu budu odgovorni za odstupanja i ista plaćaju, jer to propisuju nova Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjena Direktive 2012/27/EU (dalje u tekstu: Direktiva), odnosno Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije koja stupa na snagu također 1. siječnja 2019., i jer je to jedina motivacija za pravilno planiranje i smanjenje troškova odstupanja. Direktiva (EU) 2019/944 dozvoljava derogaciju za pojedine energetske subjekte, ali samo ako postoji argumentirani razlog, i istovremeno se mora na transparentan način objaviti tko umjesto njega snosi navedene troškove. Financijski obračun radi HROTE i stoga ne vidimo zapreku da prema stvarnim troškovima odstupanja svi sudionici na tržištu električne energije imaju isti status i ne diskriminiraju ostale sudionike. Naime Uredba 2015/1222 članak 81. i Uredba 2017/2195 članak 13. navedene u članku 3. Pravila dozvoljavaju delegiranje poslova i zadataka operatora tržišta i operatora prijenosnog sustava na treću stranku ako treća stranka može izvršiti odgovarajuću funkciju barem jednako učinkovito kao tijelo koje delegira. Tijelo koje delegira ostaje odgovorno za osiguranje usklađenosti s obvezama na temelju ove Uredbe, uključujući osiguranje pristupa informacijama nužnim za nadzor koji provodi regulatorno tijelo.

Prema Uredbi – Integracija tržišta energije uravnoteženja trebala bi olakšati učinkovito funkcioniranje unutardnevnog tržišta kako bi sudionici na tržištu dobili mogućnost da se uravnotežuju što je moguće bliže realnom vremenu.

Postavlja se pitanje da li trenutno propisane nadomjesne krivulje prikazuju realnu sliku potrošnje, te se predlaže iste revidirati i staviti na snagu zajedno s ovim pravilima.

Glavna primjedba novih pravila ide u smjeru koeficijenta financijske neutralnosti koji uvodi potencijalno nepravedan način penalizacije. Kretanje tog koeficijenta vezano je za stvarne troškove uravnoteženja koji zbog očitavanja, udjela NDO-a i načina primjene NDO-a nisu u korelaciji sa ekonomskim tokovima planiranja i izračuna troškova uravnoteženja. Drugim riječima Tržišni sudionici će biti sukladno pravilima primjene NDO-a u ravnoteži ali će ih svejedno kroz koeficijent P dotaknuti penal jer se dio troškova (koji nije završio na gubicima) prelio u koeficijent "p". Takav način unosi neravnotežu u troškove uravnoteženja gdje će sudionik X dobiti za "kratku" poziciju veću cijenu od tržišne (bit će penaliziran) a sudionik Y za "dugu" poziciju dobiti isto veću cijenu od tržišne (biti će favoriziran).

Budući da sudionici ne mogu i ne znaju kada će pomagati, a kada odmagati sustavu, načelni prijedlog bi bio da cijena u svakom trenutku maksimalno konvergira odabranom tržišnoj cijeni (može to biti Cr, može biti CROPEX ID). Dodatni trošak može imati sudionik koji je odmagao sustavu, ali dodatni benefit povrh tržišne cijene ne može imati sudionik koji je pomagao sustavu, on može imati samo tržišnu cijenu, jer bilo kakvo prelijevanje penalizacije unosi neravnotežu i nije pravedno.

HOPS u koordinaciji s HEP ODS-om mora osigurati svim tržišnim sudionicima potrebne podatke u realnom vremenu (trenutna pozicija) kako bi svaki tržišni sudionik mogao na vrijeme reagirati i uravnotežiti se. Sadašnje stanje – ne postoje podaci u realnom vremenu, kako se uravnotežiti i još pomoći ili odmoći sustavu ako nije poznata vlastita pozicija u realnom vremenu ili je samo nagadate.

HOPS je, kao i ODS, bilančna grupa te samim time odgovoran za svoja odstupanja te bi ista morao plaćati (gubici), a ne prebacivati u koeficijent neutralnosti. Smisao cijelog koncepta uravnoteženja je da „obračun energije za uravnoteženje“ (čl.3, st.2, točka 12) i „obračun odstupanja“ (točka 13) budu u svakom obračunskom intervalu (točka 14) u ravnoteži pa je prijedlog da se to tako i eksplicitno navede u ovim Pravilima.

Brojni bi se problemi vezani uz identifikaciju uzročnika odstupanja i učinkovitiji mehanizam obračuna energije uravnoteženja znatno umanjili izmjenama i dopunama Općih uvjeta za korištenje mreže i opskrbu el. energijom čl. 60 na način da se ista preurede te glase: „Operator sustava dužan je svakih šest mjeseci svaki mjesec, s dopuštenim odstupanjem \pm 15 dana, očitati mjerne podatke krajnjeg kupca s polugodišnjim mjesečnim obračunskim razdobljem, na temelju čega određuje polugodišnju mjesečnu potrošnju električne energije krajnjeg kupca.“ Time bi se automatski izbacila potreba za drugim (godišnjim) obračunom odstupanja te kvalitetnijim ulaznim podacima potrebnim za prvi (mjesečni) obračun odstupanja.

Kao što je vidljivo iz svega navedenog, predložena Pravila zadiru u postojeći model tržišta u RH, stoga je potrebno da država članica definira okvir odnosno model tržišta uravnoteženja po kojem će svi tržišni sudionici ravnopravno, transparentno i ne diskriminirajuće sudjelovati na navedenom tržištu i ispunjavati tražene uvjete i kriterije. Naime Uredba jasno kaže da bi OPS-ovi na tržištima uravnoteženja trebali uravnoteživati samo odstupanja preostala nakon kraja unutar dnevnog tržišta, a usklađivanje razdoblja obračuna odstupanja u Europi na 15 minuta trebalo bi poduprijeti unutar dnevno trgovanje i potaknuti razvoj niza proizvoda za trgovanje s istim rokovima isporuke. Uredba nudi tri metode dodjele prekozonskog kapaciteta za razmjenu kapaciteta za uravnoteženje i dijeljene rezerve, što također treba razraditi.

U predloženim pravilima, nije obrazložen status, kontinuitet obveza i komercijalni odnos za pružatelje usluga uravnoteženja koji su uključeni u „Pilot projekt osiguranje rezerve snage tercijarne regulacije upravljivom potrošnjom“. Kojim aktima je uređen pilot projekt obzirom na komercijalnu primjenu, prestaje li isti stupanjem na snagu ovih pravila, da li su ponuditelji iz pilot projekta prošli pretkvalifikacijski postupak, status tehničke osposobljenosti i ugovorne kazne za neizvršenje obveza uravnoteženja? Također za predloženi Pilot projekt nije javno objavljen ugovor, premda se isti komercijalno koristi. Nisu poznati preduvjeti ugovaranja: zahtijevano vrijeme do aktivacije, broj aktivacija dnevno, maksimalno trajanje aktivacije, vrijeme nedostupnosti nakon aktivacije.

U prijedlogu Pravila na više mjesta pored energije uravnoteženja navode se „i svi ostali oblici osiguranja energije potrebne za uravnoteženje. Predlažemo da se „ostali oblici osiguranja energije potrebne za uravnoteženje“ preciznije definiraju kao i navedene „ostale usluge sustava“.

Nije do kraja jasno je li u smislu ovih pravila operator distribucijske mreže pružatelj usluge uravnoteženja.

Nije razvidno na koji način se uzimaju u obračun ostvarenja prekogranične razmjene po međudržavnim dalekovodima 110 kV koji nisu u trajnom pogonu tj. isti mogu biti povremeno uključeni za potrebe radijalnog napajanja dijela prekograničnog konzuma. Promjenjivost tokova snaga po istima djeluje na iznos uravnoteženja, a oni nisu uključeni u saldo razmjene.

Nije do kraja razvidno imaju li djeljive ponude prednost prema nedjeljivim ponudama kod formiranja liste ekonomskog prvenstva, ili se iste ravnopravno nadmeću, te predlažemo da se isto definira.

Predlažemo definirati obvezu razmjene i usklađenja mjernih podataka između operatora prijenosne i distribucijske mreže prije dostave operatoru tržišta na obračun, u slučajevima kada oba operatora imaju mjerna mjesta s jednim korisnikom mreže na istoj lokaciji (dolje naveden primjer).

Primjer: Slučaj iz prakse (ima ih više), jedan korisnik prijenosne mreže plaća uredno za svu energiju (100 MWh/god) preuzetu iz prijenosne mreže svom opskrbljivaču, dok se istodobno s njegovih SN instalacija (preko OMM distribucije) napaja drugi korisnik mreže, koji također plaća svom opskrbljivaču (10 MWh/god.) dio energije koji je već platio prvi korisnik mreže (stvarno potrošio 90 MWh/god). U stvarnosti preuzeto iz mreže ukupno 100 MWh/god., a prodano ukupno 110 MWh/god. Na predmetni način dio iste energije je dva puta prodan, posljedično pogrešan obračun gubitaka u distribucijskoj mreži, čime je posljedično pogrešan obračun energije uravnoteženja.

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga Pravila s obrazloženjem, odnosno podlogama

Članak 1.	
Članak 2.	
Članak 3.	<p>Uskladiti izraze s Uredbom</p> <p>St.2. točka 1 – pojam „agregator“ nije definiran Zakonu o tržištu el. energije, niti Pravilima organiziranja tržišta el. energije već samo u Zakonu o energetskej učinkovitosti pa je stoga potrebno donijeti izmjene i dopune Zakona o tržištu električne energije i Pravila organiziranja tržišta el. energije koji bi definirali postojanje takvog subjekta na tržištu el. energije kao i mogućnosti opisane u čl. 24 ovog prijedloga Pravila.</p> <p>Također je veliko pitanje pojma „neovisnosti“ takvog tržišnog subjekta odnosno njegovih obveza (dostava tržišnog plana) i prava (dostava ulaznih podataka) prema modelu bilančnih grupa.</p> <p>St.2. točka 7 – navesti točno koje oblike osiguravanja energije potrebne za uravnoteženje uključuje „energija za uravnoteženje“. Da li je to navedeno u čl. 11? Ukoliko jest, bilo bi dobro pozvati se na tom mjestu na taj članak radi lakšeg praćenja teksta.</p> <p>St.2. točka 10 – proširiti naziv pojma u: „korekcija tržišne pozicije bilančne grupe <u>za pružanje usluge uravnoteženja</u>“ radi lakšeg praćenja u daljnjem korištenju. Detaljnije primjedbe na ovu temu vezano za čl. 24.</p> <p>3.2.1. Prema Uredbi EU 2019/943 i Direktivi EU 2019/944 agregator se definira kao fizička ili pravna osoba dok je u POUES agregator definiran isključivo kao pravna osoba.</p> <p>3.2.34. Potrebno je proširiti definiciju "uravnoteženje sustava" na način "sve aktivnosti i svi postupci, na svim vremenskim razinama, kojima operator prijenosnog sustava kontinuirano osigurava održavanje frekvencije elektroenergetskog sustava unutar unaprijed definiranog raspona stabilnosti i usklađenost s količinom rezervi koje su potrebne s obzirom na traženu kvalitetu"</p> <p>Predlaže se definiciju pretkvalifikacijskog postupka uskladiti s onom iz Uredbe komisije (EU) 2019/943 da glasi: „pretkvalifikacijski postupak– znači postupak za provjeru sukladnosti pružatelja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava sa zahtjevima koje utvrde operatori prijenosnih sustava.“</p> <p>Predlaže se dodati definiciju tržišta uravnoteženja iz Uredbe.</p> <p>Potrebno je staviti definiciju agregatora iz Direktive 2019/944.</p> <p>U pojmovniku (7. točka) se navode „ostali oblici osiguranja energije potrebne za uravnoteženje“, te u 10. točki „energije za potrebe ostalih usluga sustava“. Predlažemo u oba slučaja umjesto „ostalih“ precizirati o čemu se radi. Također navodi se „krajnji korisnik“ i „korisnik“ dalje u tekstu, predlažemo brisati „krajnji“.</p> <p>Nije definirana, navedena u 17. točki „točka razdvajanja sa susjednim operatorima“, kako se određuje? U točki 27. navodi se „mjerna točka na interkonekcijskim vodovima“. Pretpostavljamo da je riječ o istoj (virtualnoj) točki mjerodavnoj za obračun prekogranične razmjene na inerkon.vodu.</p> <p>34. točka „unutar unaprijed definiranog raspona stabilnosti“. Nepoznato gdje je raspon definiran?</p>
Članak 4.	
Članak 5.	<p>St.3 – dodati i obvezu javljanja za svaku ponudu i aktivaciju u realnom vremenu te kod obračuna.</p> <p>Potrebno je ovim pravilima propisati pretkvalifikacijski postupak, jer isto eksplicite piše u Uredbi, da to predstavlja uvjete i odredbe za uravnoteženje.</p> <p>Poredak u st. (4) uskladiti s poretkom na slici 2. iz Popratnog dokumenta.</p>
Članak 6.	<p>S obzirom da Ugovor o pružanju usluga uravnoteženja mora sadržavati „ugovornu kaznu“, da li operator može prikupljena sredstva od ugovornih kazni koristiti za plaćanje troška energije za uravnoteženje.</p>
Članak 7.	

Članak 8.	
Članak 9.	
Članak 10.	St. 1 – Zar ne i inače kontinuirano, usuglašavanje termina planskih obustava te dodatno odmah nakon pojave nerasploživosti? Vidjeti mrežna pravila prijenosnog sustava, čl. 58, st. 3., čl. 183, st.4 i st. 16 te posebno čl. 184. Zar to nije obveza i po REMIT-u za sve jedinice veće ili jednake 1 MW? Također i spomenuta Uredba EB GL propisuje ovu obvezu. Pitanje je samo kako kod agregatora definirati takvu obvezu za pojedine korisnike mreže koji pružaju uslugu uravnoteženja?
Članak 11.	
Članak 12.	St.4 – prijedlog proširiti na sljedeći način (vidjeti označeno žutom bojom): „U slučaju nedostupnosti i/ili nerasploživosti jedne ili više zajedničkih europskih platformi <u>ili raspoložive energije na njima</u> , pružatelj usluge uravnoteženja ...“
Članak 13.	Predlažemo definirati namjenu sredstava od ugovornih kazni za neispunjenje Ugovora o kupoprodaji električne energije za uravnoteženje sustava.
Članak 14.	
Članak 15.	Uzeti u obzir kod definiranja načela, navedeno u načelnoj primjedbi kod napajanja prekograničnog konzuma kada predmetni prekogranični vod nije u saldu razmjene.
Članak 16.	
Članak 17.	
Članak 18.	Prijedlog dodati obvezu operatora mreže za identifikacijom bilančne grupe uzročnika odstupanja u realnom vremenu te unutar te bilančne grupe njezinog člana koji je uzročnik odstupanja. Također dodati tehničku mogućnost operatora mreže da u slučaju potrebe u EES-u može naložiti voditelju bilančne grupe uzročnika odstupanja svođenje na prijavljeni ugovorni raspored bilančne grupe kroz poziv za „korekciju tržišne pozicije za smjer kupnje ili prodaje“ prema čl. 24.
Članak 19.	
Članak 20.	Definirati i potrebna mjerenja te ostale tehničke parametre za identifikaciju uzročnika odstupanja u realnom vremenu te tehničke mogućnosti za svođenje na ugovorni raspored u slučaju potrebe ili „korekciju tržišne pozicije za smjer kupnje ili prodaje“.
Članak 21.	
Članak 22.	
Članak 23.	
Članak 24.	<p>St. 1 - Definirati eksplicitno smisao pojmova $E_{kupnja, korekcija, i}$ i $E_{prodaja, korekcija, i}$. Ispraviti i dvije tiskarske pogreške: u drugom navođenju ovog pojma umjesto indeksa „kupnja“ navesti „prodaja“ i u Popratnom dokumentu na str. 18, Tablica 2 ispraviti redak 2 za BG2 na način da $E_{preuzeta} = 12$ MWh, Tržišna pozicija = 8 MWh i $E_{ostvarenje} = 8$ MWh.</p> <p>Naime, smisao korekcije se gubi ako nema mjerenja niti trenutnih vrijednosti snage niti dijagrama energije za pojedinog korisnika mreže koji pruža uslugu uravnoteženja.</p> <p>St. 2 – Prema ovoj rečenici i čl. 3, st.2. točka 10 ispada da je korekcija tržišne pozicije moguća samo za neovisnog agregatora ili korisnika mreže izravno, a ne i za ostale tržišne sudionike. Postavlja se pitanje da li je to pravedno prema ostalim tržišnim sudionicima s jedne strane, a s druge strane da li je to prostor za dodatne devijacije na tržištu el. energije te operativnom radu u EES-u? Problematika se neprestano vrti oko nedostatka mjerenja u realnom vremenu za identifikaciju odgovora regulacijske grupe (ne samo neovisnog agregatora, već i ostalih tržišnih sudionika) u intervalu „i“ u MWh/h opisanom u primjeru na str. 18 Popratnog dokumenta.</p>

	U st. (2) zamijeniti poredak kod navođenja, pisati: "korisnik mreže izravno ili neovisni agregator", s obzirom na isti poredak u tekstu ispred.
Članak 25.	
Članak 26.	<p>St. 4 – navedena formula je kontradiktorna formuli u čl. 17, ako je $E_{\text{planirano}, i}$ analogno s $E_{\text{tržišna pozicija BG}, i}$, odnosno $E_{\text{ostvareno}, i}$ analogno s $E_{\text{ostvarenje BG}, i}$. Prema takvoj analogiji je potrebno definirati sljedeće: $E_{\text{odstupanje BG}, i} = E_{\text{tržišna pozicija BG}, i} - E_{\text{ostvarenje BG}, i}$</p> <p>St. 7 - koji je udio obračunskih mjesta koja nisu opremljena intervalnim brojlama – ostvareno preuzimanje utvrđuje se u skladu s pravilima primjene nadomjesnih krivulja – da postojeće nadomjesne krivulje predstavljaju realnu sliku potrošnje kupaca?</p> <p>St. 9 – s obzirom na i dalje veliki udio energije preuzete za pojedinog člana bilančne grupe na temelju st. 7 (i do 50% ukupnog dijagrama potrošnje RH) ukupna vrijednost $E_{\text{preuzeto člana BG}, i}$ ne daje adekvatno stanje niti subjekta koji je „pomagao“ niti koji je „odmagao“ EES-u u realnom vremenu niti intervalu „i“ opisanom str. 23 Popratnog dokumenta, što može dovesti do operativnih poteškoća u vođenju EES-a i neučinkovitog mehanizma obračuna za identifikaciju uzročnika odstupanja te adekvatna plaćanja i „nagrađivanja“.</p>
Članak 27.	S obzirom na veliki udio ove energije u ukupnom dijagramu potrošnje RH, nepostojanje identifikacije gubitaka niti distribucijske niti prijenosne mreže u realnom vremenu također dovodi do mogućih operativnih poteškoća u vođenju EES-a i neučinkovitog mehanizma obračuna za identifikaciju uzročnika odstupanja te adekvatna plaćanja i „nagrađivanja“.
Članak 28.	St. 1 – ovakva procedura je izravan uzrok dodatne aktivacije energije uravnoteženja i neučinkovitog mehanizma obračuna energije uravnoteženja.
Članak 29.	
Članak 30.	<p>St. 1 – prijedlog - Umjesto navedenog obračunskog razdoblja od jedne kalendarske godina navesti 6 mjeseci, s obzirom da je prema sadašnjim Općim uvjetima za korištenje mreže i opskrbu el. en. u čl. 60, takvo očitavanje propisano na polugodišnjoj, a ne godišnjoj rezoluciji.</p> <p>St. 7 – potrebno je eksplicitno definirati i $E_{\text{odstupanje BG OPS}}^{II}$. Da li je ono uvijek jednako nuli, odnosno konačno definirano na mjesečnoj razini?</p> <p>Vidjeti napomenu u načelnim primjedba iz problematike obračuna gubitaka u dist. mreži.</p>
Članak 31.	St. 4 i st. 6 - Nonsens je da svaki tržišni sudionik ima dodatni nadzor i provjeru i tržišnog plana (operator tržišta) i ostvarenja tržišnog plana (operator mreže), dok nad samim operatorom mreže koji je također jedan od sudionika na tržištu el. energije ne postoji takav kontinuirani nadzor i sustav ranog upozorenja u slučaju mogućih anomalija kod mjerenja i obračuna.
Članak 32.	St. 9 U slučaju privremene nedostupnosti podataka iz stavaka 4., 5. i 6. i cijene iz stavka 8. (brisati stavka 7) zašto se uzimaju cijene iz obračunskog intervala koje je za 7 dana prethodio promatranom razdoblju? Zašto ne najbliži prethodni dan (vodeći računa o radnim i neradnim danima) sa izlistanim cijenama – on ipak prikazuje realniju sliku?
Članak 33.	
Članak 34.	
Članak 35.	
Članak 36.	
Članak 37.	
Članak 38.	Na sadašnjem prikazu na ENTSO-E Transparency platformi za Hrvatsku je uveden dodatni stupac „Price for consumption“, dok se za neke druge države (npr. Njemačku) takav stupac još ne objavljuje.

Članak 39.	
Članak 40.	
Članak 41.	
Članak 42.	
Članak 43.	Tek tada će biti nesrazmjjer između potrebe za kvalitetnim planiranjem i tržišnim planovima različitim za svaki 15-minutni blok, a mjerenjima i neophodnim ulaznim podacima za takvo planiranje i obračun energije uravnoteženja na mjesečnoj, polugodišnjoj ili godišnjoj rezoluciji.
Članak 44.	

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga Priloga 1. Pravila s obrazloženjem, odnosno podlogama

Članak 1.	
Članak 2.	St. 3 – vidi komentare na čl. 32, st. 9
Članak 3.	

**Obrazac za dostavu primjedbi na prijedlog
Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava**

OBRAZAC SUDJELOVANJA U SAVJETOVANJU SA ZAJNTERESIRANOM JAVNOŠĆU	
Naziv prijedloga propisa ili akta	<i>Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava</i>
Naziv tijela nadležnog za izradu prijedloga	<i>Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.</i>
Naziv, odnosno ime i prezime predstavnika zainteresirane javnosti	Zdravko Ivčić
Adresa predstavnika zainteresirane javnosti	Savska Opatovina 36, 10090 Zagreb
Ime i prezime osobe (ili osoba) koja je sastavljala primjedbe ili osobe ovlaštene za predstavljanje predstavnika zainteresirane javnosti	Zdravko Ivčić Ivan Gašić
Interes, odnosno kategorija i brojnost korisnika koje predstavljate	Opskrba električnom energijom krajnjih kupaca u RH; 500 kupaca
Suglasnost za objavljivanje ovih primjedbi i prijedloga s nazivom predstavnika zainteresirane javnosti ili anonimno (upisati + ispred izabrane opcije)	+ <i>Objava s nazivom predstavnika zainteresirane javnosti</i>
	<i>Anonimna objava</i>
Datum izrade:	22.10.2019.

(potpis ovlaštene osobe)

Napomene:

1. U nastavku ovog obrasca upisuju se načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta te primjedbe i prijedlozi za pojedine članke. Tablice se mogu slobodno proširivati.

Načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta

Iako ovdje nije ciljna adresa, željeli bismo svakako skrenuti pažnju da je u cilju pouzdanosti i stabilnosti EES-a, ali i smanjenja troškova uravnoteženja kako za operatora sustava tako i za voditelje bilančnih skupina, nužno potrebno značajno unaprijediti sustav upravljanja mjernim podacima u ingerenciji Operatora distribucijskog sustava za što je potrebno od strane nadležnih institucija i regulatora osigurati odgovarajuću financijsku i organizacijsku podršku. Nama voditeljima bilančnih grupa, a posredno i krajnjim kupcima, svakako je značajni interes smanjiti operativne troškove pa time i trošak uravnoteženja, ali smatramo da samo kroz unaprjeđenje propisa nećemo moći postići cilj, već nam je za to nužna pouzdanost, dostupnost i efikasnost sustava mjernih podataka.

Načelno pozdravljamo prijedlog novih Pravila o uravnoteženju EES s time da imamo nekoliko manjih primjedbi koje se odnose na korištenje cijene za CROPEX Intraday tržište za koje zbog sadašnjeg stupnja likvidnosti nije prihvatljivo niti relevantno. Također smatramo da se koeficijent financijske neutralnosti „p“ treba koristiti i u slučaju kada operator sustava ima veći trošak uravnoteženja od ukupnih troškova VBG-a ali i u obrnutom slučaju kako bi se zadovoljilo načelo pokrića stvarnih troškova. Na dalje prema dosadašnjim Pravilima rok za upućivanje prigovora na tržišnu poziciju iznosio je 8 radnih dana što je često bio premali rok za izradu kvalitete analize i dokazivanja pogreške. S obzirom da se sada predlaže rok od 8 kalendarskih dana isti smatramo nedovoljnim, te predlažemo zadržavanje ranije definiranog roka.

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga Pravila s obrazloženjem, odnosno podlogama

Članak 1.	
Članak 2.	
Članak 3.	
Članak 4.	
Članak 5.	
Članak 6.	
Članak 7.	
Članak 8.	
Članak 9.	
Članak 10.	
Članak 11.	
Članak 12.	
Članak 13.	
Članak 14.	
Članak 15.	
Članak 16.	
Članak 17.	
Članak 18.	
Članak 19.	
Članak 20.	
Članak 21.	
Članak 22.	
Članak 23.	
Članak 24.	
Članak 25.	

Članak 26.	
Članak 27.	
Članak 28.	
Članak 29.	
Članak 30.	
Članak 31.	
Članak 32.	<p>Predlažemo drugačije računanje jedinstvene cijene odstupanja u stavcima (5) i (6) na način da se iz formule izbacijemo cijena s CROPEX ID te da formula u stavku (5) glasi:</p> $C_{1,i} = (1 + p) \cdot \max\{C_{EU,i}; C_{CROPEX_{DA,i}}\},$ <p>a u stavku (6):</p> $C_{1,i} = (1 + p) \cdot \min\{C_{EU,i}; C_{CROPEX_{DA,i}}\}$ <p><u>Objasnenje:</u> CROPEX Intraday trenutno nije uopće likvidan te kao takav ne predstavlja kvalitetan cjenovni signal te je podložno manipulaciji. Pitanje je koliko će se likvidnost poboljšati nakon XBID-a te smatramo da prvo treba pričekati da to tržište postane likvidno prije nego se uzima kao mjerodavno za izračun jedinstvene cijene odstupanja. Ovome se može doskočiti i da se ograniči korištenje cijena s CROPEX Intraday tržišta samo u onim mjesecima gdje se zatvori više od određenog broja transakcija, npr. 500.</p> <p>U stavku (10) koji opisuje način izračuna koeficijenta financijske neutralnosti „p“ predlažemo njegov drugačiji izračun te da formula glasi:</p> $p = \frac{\text{Ukupni trošak energije za uravnoteženje}}{\text{Ukupna financijska obveza voditelja bilančnih grupa}} - 1$ <p><u>Objasnenje:</u> Prema sadašnjem prijedlogu POUYES-a koeficijent „p“ je postavljen asimetrično te se koristi u slučaju kada je ukupan trošak energije za uravnoteženje veći od ukupne financijske obveze voditelja bilančnih grupa bez koeficijenta financijske neutralnosti „p“. U tom se slučaju pomoću tog koeficijenta nadomješta ta razlika na način da se financijske obveze voditeljima bilančnih grupa linearno povećavaju do iznosa koji pokriva ukupan trošak energije za uravnoteženje. Međutim, smatramo da se koeficijent financijske neutralnosti „p“ treba koristiti i u suprotnom slučaju kada je ukupan trošak energije za uravnoteženje manji od ukupne financijske obveze voditelja bilančnih grupa bez koeficijenta financijske neutralnosti „p“ te će se i u tom slučaju izjednačiti ukupni troškovi energije za uravnoteženje i ukupne financijske obveze voditelja bilančnih grupa. Takvim načinom izračuna i korištenja koeficijenta financijske neutralnosti „p“ osigurava se da ukupni troškovi energije za uravnoteženje sustava u svakom mjesecu odgovaraju ukupnim financijskim obvezama voditelja bilančnih grupa što je u skladu s člankom 55. stavcima (4) i (5) GL EB. U suprotnom HOPS ovim predloženim načinom izračuna ostvaruje dodatan prihod (profit) koji nadmašuje troškove energije za uravnoteženje sustava.</p>
Članak 33.	
Članak 34.	
Članak 35.	
Članak 36.	
Članak 37.	<p><i>Stavak (2).....u roku od osam (8) radnih dana.....</i></p> <p><i>Stavak (7) Prigovori iz stavka 2.ovog članka koji se odnose na prvi (mjesečni) obračun odstupanja ne odgađaju dospijede izvršenje obveze podmirenja financijske obveze voditelja bilančne grupe ili</i></p>

	operatora prijenosnog sustava prema izdanim računima do izdavanja očitovanja na prigovor, a podmirenje financijske obveze vrši se u iznosu nespornog dijela izdanog računa. <i>Stavak (10)</i> Na konačni obračun u drugom (godišnjem) obračunu odstupanja iz stavka 5. članka 35. ovih pravila nije moguće uložiti prigovor, osim u iznimnim slučajevima kada se nedvojbeno utvrdi razlika između obračuna i prihvaćenih prigovora na prvi i/ili drugi informativni obračun.
Članak 38.	
Članak 39.	
Članak 40.	
Članak 41.	
Članak 42.	
Članak 43.	
Članak 44.	

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga Priloga 1. Pravila s obrazloženjem, odnosno podlogama

Članak 1.	
Članak 2.	
Članak 3.	

Načelne primjedbe na prijedlog propisa ili akta

Jedno od osnovnih načela GL EB Uredbe Europske Komisije 2017/2195 koja kao vodič o uravnoteženju električne energije čini dio smjernica mrežnih pravila paneuropskih elektro-energetskih mreža koje čine sastavnice ENTSO-E, načelo da trošak odstupanja odražava stvarne troškove elektro-energetskog sustava, povrijeđeno je ovim prijedlogom, što obrazlažemo, te dajemo prijedlog koji bi bio u skladu s GL EB. Koeficijent financijske neutralnosti „p“ osim u slučaju kada operator sustava ima veći trošak uravnoteženja od ukupnih troškova VBG-a smatramo da treba koristiti i u obrnutom slučaju, kako bi se zadovoljilo načelo pokriva stvarnih troškova.

Korištenje CROPEX Intraday kao markera za trošak odstupanja je preuranjena ideja podložna manipulaciji i nedovoljno istražena, te može povećati trošak uravnoteženja izvan stvarnih troškova uravnoteženja. Stoga predlažemo da se koristi iznimno u mjesecima u kojima koeficijent likvidnosti trgovanja na CROPEX Intradayu mjereno kroz broj transakcija ili prosječnu udaljenost između najpovoljnije prodaje i kupnje pokaže da se radi o likvidnom tržištu, a vođeno state-of-art markerima likvidnosti. Ovakva mjera mogla bi djelovati poticajno na zainteresirane aktere da intenzivnije koriste navedenu platformu za unutardnevno trgovanje.

Pored navedenog dajemo druge prijedloge za koje na osnovu konzultacija s heterogenim dionicima hrvatskog tržišta električnom energijom vjerujemo da bi Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava učinila boljim aktom.

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga Pravila s obrazloženjem, odnosno podlogama

Članak 1.	
Članak 2.	
Članak 3.	
Članak 4.	
Članak 5.	
Članak 6.	
Članak 7.	
Članak 8.	
Članak 9.	
Članak 10.	Predlažemo da se ovaj članak detaljnije razradi na način da se definira (izračun) cijena po kojoj HOPS može samovoljno aktivirati neiskorištene jedinice za pružanje rezerve pretkvalificiranih za pružanje usluga uravnoteženja.
Članak 11.	
Članak 12.	
Članak 13.	
Članak 14.	
Članak 15.	
Članak 16.	<p>Nakon članka 15., a prije članka 16. koji postaje članak 17. predlažemo dodavanje članka 16. koji glasi: Kod obračuna energije za uravnoteženje nema naplate rezerve snage te se taj trošak financira iz drugih izvora, a ne obračuna odstupanja bilančnih grupa. U slučaju promjene te ponovnim uvođenjem (dijela) troška rezerve snage u trošak uravnoteženja kroz obračun odstupanja bilančnih grupa navedena promjena stupa na snagu s odgodom od 36 mjeseci od njenog donošenja.</p> <p><u>Obrazloženje:</u> Kupcima danas ugovorno prodajemo fiksnu cijenu za trošak uravnoteženja te iz tog razloga želimo da se eksplicitno napiše da se rezerva snage neće naplaćivati u trošku uravnoteženja jer ponovnim eventualnim uvođenjem tog troška se mijenja navedena cijena te se ovime izbjegava eventualna pravna nesigurnost i štiti pravedna tržišna utakmica.</p>
Članak 17.	
Članak 18.	
Članak 19.	
Članak 20.	

Članak 21.	
Članak 22.	
Članak 23.	
Članak 24.	
Članak 25.	
Članak 26.	
Članak 27.	
Članak 28.	
Članak 29.	
Članak 30.	<p>Predlažemo izmjene stavaka (5) i (6) te da glase:</p> <p>(5) Odstupanja pojedinih bilančnih grupa u drugom (godišnjem) obračunu odstupanja izračunava operator tržišta električne energije temeljem podataka o ostvarenjima članova bilančnih grupa dostavljenim od operatora distribucijskog sustava te izračunatih ostvarenja gubitaka u distribucijskoj mreži</p> <p>(6) U drugom (godišnjem) obračunu odstupanja ostvareno mjesečno ($E_{ostvarenje,j}^{II}$) preuzimanje i/ili predaju električne energije na pojedinim obračunskim mjernim mjestima „j“ za svaki pojedini obračunski interval drugog obračuna odstupanja (kalendarski mjesec) obračunskog razdoblja (kalendarske godine) izračunava operator distribucijskog sustava u skladu s pravilima primjene nadomjesnih krivulja opterećenja, dok mjesečno ostvarenje gubitaka električne energije u distribucijskoj mreži izračunava operator tržišta električne energije.</p> <p><u>Obrazloženje:</u> Tražimo da u nova Pravila bude implementirano da operator tržišta električne energije računa ostvarenje gubitaka električne energije u distribucijskoj mreži što se koristi u drugom obračunu odstupanja radi eliminacije pristranosti operatora distribucijskog sustava prilikom računanja ostvarenja samome sebi jer ionako operator distribucijskog sustava mora operatoru tržišta električne energije dostaviti sve podatke potrebne za izračun.</p> <p>Tražimo dodavanje stavka (10) u članak 30. gdje se regulira odstupanje operatora prijenosnog sustava u drugom obračunu odstupanja:</p> <p>(10) Odstupanje bilančne grupe operatora prijenosnog sustava u jednom kalendarskom mjesecu odgovara razlici ostvarenja u drugom (godišnjem) obračunu odstupanja i prvom (mjesečnom) obračunu odstupanja:</p> $E_{odstupanje\ BG\ OPS}^{II} = E_{ostvarenje}^{II} - E_{ostvarenje}^I$ <p>gdje su:</p> <p>$E_{ostvarenje}^{II}$ – utvrđeno (izračunato) mjesečno ostvarenje u okviru drugog (godišnjeg) obračuna odstupanja,</p> <p>$E_{ostvarenje}^I$ – utvrđeni (izračunati) podataka o mjesečnom ostvarenju u okviru prvog (mjesečnog) obračuna odstupanja</p> <p><u>Obrazloženje:</u> U praksi je pokazano da prilikom mjerenja OMM na prijenosnoj mreži dolazi do pogrešaka te se ovim stavkom osigurava ispravljanje tih podataka koji imaju utjecaj i na ostvarenje gubitaka u drugom obračunu odstupanja.</p>
Članak 31.	
Članak 32.	<p>Predlažemo drugačije računanje jedinstvene cijene odstupanja u stavcima (5) i (6) na način da se iz formule izbaci cijena s CROPEX Intraday te da formula u stavku (5) glasi:</p>

	<p style="text-align: center;">$C_{1,i} = (1 + p) \cdot \max\{C_{EU,i}; C_{CROPEX_{DA,i}}\}$</p> <p>a u stavku (6):</p> <p style="text-align: center;">$C_{1,i} = (1 + p) \cdot \min\{C_{EU,i}; C_{CROPEX_{DA,i}}\}$</p> <p><u>Objasnenje:</u> CROPEX Intraday trenutno nije uopće likvidan te kao takav ne predstavlja kvalitetan cjenovni signal te je podložan manipulaciji. Skeptični smo u kolikoj mjeri će se likvidnost poboljšati povezivanjem do XBID-a te smatramo da prvo treba pričekati da tržište postane likvidno prije nego se uzima kao mjerodavno za izračun jedinstvene cijene odstupanja. Ovome se može doskočiti i da se ograniči korištenje cijena s CROPEX Intraday tržišta samo u onim mjesecima gdje se zatvori više od 1000 transakcija.</p> <p>U stavku (10) koji opisuje način izračuna koeficijenta financijske neutralnosti „p“ predlažemo njegov drugačiji izračun te da formula glasi:</p> $p = \frac{\text{Ukupni trošak energije za uravnoteženje}}{\text{Ukupna financijska obveza voditelja bilančnih grupa}} - 1$ <p><u>Objasnenje:</u> Prema sadašnjem prijedlogu POUUES-a koeficijent „p“ je postavljen asimetrično te se koristi u slučaju kada je ukupan trošak energije za uravnoteženje veći od ukupne financijske obveze voditelja bilančnih grupa bez koeficijenta financijske neutralnosti „p“. U tom se slučaju pomoću tog koeficijenta nadomješta ta razlika na način da se financijske obveze voditeljima bilančnih grupa linearno povećavaju do iznosa koji pokriva ukupan trošak energije za uravnoteženje. Međutim, smatramo da se koeficijent financijske neutralnosti „p“ treba koristiti i u suprotnom slučaju kada je ukupan trošak energije za uravnoteženje manji od ukupne financijske obveze voditelja bilančnih grupa bez koeficijenta financijske neutralnosti „p“ te će se i u tom slučaju izjednačiti ukupni troškovi energije za uravnoteženje i ukupne financijske obveze voditelja bilančnih grupa. Takvim načinom izračuna i korištenja koeficijenta financijske neutralnosti „p“ osigurava se da ukupni troškovi energije za uravnoteženje sustava u svakom mjesecu odgovaraju ukupnim financijskim obvezama voditelja bilančnih grupa što je u skladu s člankom 55. stavcima (4) i (5) GL EB. U suprotnom HOPS ovim predloženim načinom izračuna ostvaruje dodatni prihod (profit) koji nadmašuje troškove energije za uravnoteženje sustava.</p> <p>Predlažemo dodavanje stavka (12) u kojemu bi se propisalo da HOPS na svom webu 16. u mjesecu objavljuje (nevalidirani) trošak aktivirane energije za uravnoteženje po satima u HRK, kao i iznos aktivirane pozitivne i negativne energije za uravnoteženje u MWh po satima za period 1.-15. u tekućem mjesecu.</p> <p><u>Objasnenje:</u> Uvođenjem navedenog stavka dodatno se podiže cjelokupna transparentnost sustava, kao i omogućavanje jednostavnijeg i preciznijeg planiranja troškova subjekata odgovornih za odstupanje kao što su opskrbljivači.</p>
Članak 33.	
Članak 34.	
Članak 35.	
Članak 36.	<p>Predlažemo mijenjanje stavaka (3) i (4) na način da glase:</p> <p>(3) Računi iz stavaka 1. i 2. ovoga članka u okviru prvog (mjesečnog) obračuna odstupanja šalju se isključivo elektronskim putem do dvadesetog (20.) u mjesecu koji slijedi nakon obračunskog razdoblja (mjesec) na koji se obračun odnosi, a rok dospijea počinje teći u trenutku kada je pošiljatelj dobio potvrdu da je elektronski račun poslan.</p> <p>(4) Računi iz stavaka 1. i 2. ovoga članka u okviru drugog (mjesečnog) obračuna odstupanja šalju se isključivo elektronskim putem odmah po dostavi konačnog obračuna odstupanja od strane operatora tržišta električne energije, a rok dospijea počinje teći u trenutku kada je pošiljatelj dobio potvrdu da je elektronski račun poslan.</p>
Članak 37.	Tražimo izmjenu članka 37. stavak (1) na način da glasi:

	<p>Izdani račun iz članka 36. ovih Pravila vođitelj bilančne grupe može osporiti podnošenjem prigovora operatoru prijenosnog sustava u roku od 10 (deset) radnih dana od dana izdavanja računa i to samo iz razloga ako je operator prijenosnog sustava, prilikom izdavanja računa, temeljem obračuna odstupanja kojeg je izradio operator tržišta električne, pogrešno utvrdio financijsku obvezu vođitelja bilančne grupe. Prigovor podnesen operatoru prijenosnog sustava iz bilo kojeg drugog razloga će se proslijediti operatoru tržišta električne energije na nadležno postupanje.</p> <p><u>Obrazloženje:</u> Prema trenutnim Pravilima rok za prigovor je 8 (osam) radnih dana što je već prilično nategnut rok za napraviti smislen i razumljiv prigovor zbog kompleksne upotrebe analitike, a sve u svrhu što jednostavnije daljnje procedure, a time i bržeg i lakšeg zaključenja prigovora. Iz tog razloga tražimo da se taj rok produži za dodatna 2 (dva) radna dana, a ne smanjuje na ukupno 8 (osam) dana.</p> <p>Također predlažemo promjene u stavicima (7) i (10) na način da glase: (7) Prigovori iz stavka 2.ovog članka koji se odnose na prvi (mjesečni) obračun odstupanja odgađaju dospijeće obveze podmirenja financijske obveze vođitelja bilančne grupe ili operatora prijenosnog sustava prema izdanim računima do izdavanja očitovanja na prigovor, a podmirenje financijske obveze vrši se u iznosu nespornog dijela izdanog računa. (10) Na konačni obračun u drugom (godišnjem) obračunu odstupanja iz stavka 5. članka 35. ovih pravila nije moguće uložiti prigovor, osim u iznimnim slučajevima kada se nedvojbeno utvrdi razlika između obračuna i prihvaćenih prigovora na prvi i/ili drugi informativni obračun.</p> <p><u>Obrazloženje:</u> Praksa je pokazala da su prigovori dosada često bili utemeljeni i prihvaćeni zbog čega su se morale vršiti korekcije inicijalnih obračuna odstupanja te iz tog razloga predlažemo da se u takvim slučajevima inicijalno plati samo neosporni dio računa, a okončanjem prigovora, koji se rješavaju u relativno kratkom roku, namiruje/prebija se i ostatak.</p>
Članak 38.	
Članak 39.	
Članak 40.	
Članak 41.	
Članak 42.	
Članak 43.	
Članak 44.	

Primjedbe i prijedlozi za pojedine članke prijedloga Priloga 1. Pravila s obrazloženjem, odnosno podlogama

Članak 1.	
Članak 2.	
Članak 3.	